

Використана література :

1. *Обозний В. В.* Краєзнавча підготовка менеджерів туризму в умовах педагогічного університету : монографія. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 204 с.
2. *Римаренко Б.* Етнонаціональна політика України // Освіта. – 1994. – 21 грудня.
3. *Мацько Л. І., Кравець Л. В.* Культура української фахової мови : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2007. – 360 с. (Альмаматер).
4. *Сявакко С. І.* Видавничка справа і українське шкільництво періоду діяльності Центральної Ради // Шоста Всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства. – Луцьк, 1993.
5. *Мельник Т.* Зрозуміти двомовну особистість // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах : науково-методичний та літературно-мистецький журнал. – № 10(85), 2009. – С. 10-16

А н н о т а ц и я

В статтє проанализированы теоретико-методологические основы изучения иностранных языков в контексте образования национальных меньшин в Украине.

Ключевые слова: языковое образование, национальные меньшинны, учебно-воспитательный процесс.

A n n o t a t i o n

Theoretical and methodological bases for foreign languages study in the context of the national minorities education in Ukraine.

Keywords: linguistic education, national minorities studies-educatin process.

Пиж Н. М.
гімназія “Кисво-Могілянський колегіум”

**ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ В МАЛИХ ГРУПАХ
ПРИ ЧАСТКОВО-РОЗДІЛЬНОМУ НАВЧАННІ**

В статті розглядається проблема застосування елементів роботи в малих групах при частково-роздільному навчанні

Ключові слова: диференціація навчання, малі групи, частково роздільне навчання.

Життя в глобалізованому суспільстві вимагає підготовки кваліфікованих кадрів, які більш відкриті до отримання нових знань та вмінь. Одним з головних чинників є розвиток комп'ютерних технологій, без яких, на сьогоднішній день неможливе навчання та вивчення будь-якого предмету чи дисципліни в навчальних закладах, в тому числі і в загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ). Також не є винятком й іноземна мова. Навчальні заклади спрямовують свою діяльність на впровадження навчальних проєктів та програм. Інтеграція України у європейський та світовий освітній простір зумовлює до нового бачення мети вивчення іноземних мов у ЗНЗ. Дослідники вказують на зміну статусу навчального значення “іноземна мова” з точки зору її культурологічних функцій, оскільки мова – не тільки “джерело комунікативної діяльності”, але й засіб пізнання, формування й передачі думки, вираження почуттів, емоційних станів людини, засіб реалізації усіх потреб освіченого народу. Але при вивченні будь-якого предмету слід відзначити, що пріоритетним є не стільки особистісні здібності певного учня, а її психологічні особливості. Але при цьому, наші дослідження показують, що засвоєння матеріалу хлопчиками та дівчатами дуже різниться. Окремо, слід зазначити те, що під час вивчення будь-якої іноземної мови кожен наштовхується на певну

низку труднощів, а саме:

- сприймання та засвоєння звуків, які відсутні в рідній мові;
- вивчення граматичних конструкцій та явищ;
- мовний бар'єр;
- психологічні явища, які виникають в процесі розвитку та становлення особистості, беручи до уваги окремо особливості хлопчиків та дівчат;
- вміння працювати у колективі (диспути, групові роботи, конференції, форуми тощо).

Спостерігаються також деякі проблеми, які, частіше за все, впливають на сповільнення вивчення іноземної мови. Це наявність різного рівня знань, бажання до навчання та неможливість розподілу учнів за статевими ознаками у звичайному ЗНЗ. На нашу думку, згідно диференціації (лат. differentia), – відмінність в навчанні може здійснюватися між групами та окремими учнями в межах класу з урахуванням: статі, віку, соціальної належності, інтелектуальних здібностей, успіхів у навчанні та пізнавальних процесів.

Диференціація у практичній діяльності вчителя передбачає, що всі учні одержують однакові завдання, але слабшим надається індивідуальна допомога під час їх виконання або окремі, посилені саме для них, завдання.

Відповідно до навчальних можливостей, учнів можна поділити на такі групи:

Учнів з дуже високими навчальними можливостями, які здатні швидко засвоювати матеріал, вільно вирішувати завдання, з інтересом самостійно працювати.

Учнів з високими навчальними можливостями, які мають міцні знання, але не завжди старанно закріплюють вивчене, бо їм не властива висока працездатність.

Учнів з середніми навчальними можливостями, які можуть наполегливо вчитися, але їм заважає низька навчальна працездатність.

Таблиця 1

Відмінності у сприйнятті хлопців та дівчат

<i>Хлопці</i>	<i>Дівчата</i>
1. Характер сприйняття часу і простору: саме емоційний стан людини визначає суб'єктивне сприйняття часу.	
Краще відчують перебіг часу.	Гірше відчують перебіг часу. Це пов'язано з підвищеною емоційністю.
Простір, в якому перебувають об'єкти, що цікавлять хлопця, практично не обмежено.	В просторі дівчинки домінує людина, і все що з нею пов'язане, тобто обмежений простір.
2. Тяжіння до всього живого має характер усвідомленого інтересу.	2. Тяжіння до всього живого має інтуїтивний характер.
3. Пізнавальний інтерес характеризується тяжінням до розкладання на частини, для розуміння тенденції і характеристик цілого. Крім того, винахідливість у застосуванні повсякденних предметів.	3. Більш схильні до узгодження предметів. Не схильні до розкладання цілого на частини – відповідні до пізнавальних інтересів.
4. Творчість має інноваційний характер.	4. Творчість має характер впорядкування та декоративності.
5. Просторова пам'ять.	5. Пам'ять на послідовність дій.
6. Сприйняття себе у співставленні з зовнішніми об'єктами.	6. Сприйняття себе у співставленні себе з власними переживаннями.
7. Бачення оточуючого світу наче через багатокутний об'єктив: багато об'єктів, всі не такі великі та яскраві.	7. Бачення оточуючого світу наче через довгофокусний об'єктив: кожний об'єкт, що потрапляє в поле зору споглядають яскравим, детальним. Але потрапляє в поле зору тільки один об'єкт.
8. Менш конформні.	8. Більш конформні, добре пристосовуються до обставин, легше пристосовуються до нової обстановки.
9. Хлопці повинні "технологічно" переконатися в необхідності тих чи інших дій.	9. Більш старанні, часто їм достатньо пояснення, що "так треба".
10. Словниковий запас – більше слів, що означають віддалені предмети і загальні поняття, а також слова, що передають дії (дієслова, вигук).	10. Схильні до предметно-оціночної мови (іменники, прикметники, заперечення та ствердження).
11. Не схильні до запланованих дій. Надають перевагу орієнтуванню на ходу.	11. Часто планують собі якусь справу.

<i>Хлопці</i>	<i>Дівчата</i>
12. Допитливі. Прихильно сприймають нове, непізнане.	12. Насторожено ставляться до нового.
13. Нелегко привчаються до самообслуговування. До будь-якої справи залучаються, як правило, без ентузіазму. Більш безпорадні у побуті, ніж дівчата.	13. Легко залучаються до самообслуговування, знаходять в роботі задоволення та швидко її виконують.
14. Спокійніше ставляться до похвали та осуду, як правило, є менш самолюбними та вразливими. Нелегко зворушити, змусити сміятися або плакати. Реагують переважно на зміст та справедливість зауваження, а не на форму (тон), в якій це було висловлено.	14. Близько до серця беруть похвалу та осуд, є більш себелюбними та образливими, легко засмучуються. Їх неважко розсмішити. Схильні до зовнішніх впливів, і у них багато залежить від настрою. На тон зауваження реагують гірше, ніж на зміст.
15. На нове реагують запитаннями, раціонально. Легко можуть запам'ятати та виконати те, що є необхідним за вимогами. Нерідко звертають увагу на загальне, абстрактне, надають перевагу пошуку логічного обґрунтування усього.	15. На нове реагують, як правило, емоційно. Легше сприймають те, що привернуло їх увагу, а важче – те, що вимагає довольного спеціального спрямування уваги. Звертають увагу переважно на деталі, конкретні предмети і явища.
16. менше турбуються про свою зовнішність.	16. Занадто турбуються своєю зовнішністю.
17. Добре працюють тоді, коли: по-перше, відчувають, що зможуть реалізувати свої можливості, відзначитись, по-друге, добре розуміють зміст і мету роботи, що виконується.	17. Виявляють особливу старанність, коли робота, яка виконується знаходиться під пильною увагою авторитетного дорослого, і впевнені у майбутній похвалі.
18. Мають достатньо широке коло зацікавлень, яке часто виходить за межі шкільної програми.	18. Часто мають достатньо звужене коло інтересів.
19. Надають перевагу, в більшості своїй, точним предметам.	19. Надають перевагу гуманітарним предметам.
20. У центрі уваги такі риси як сучасність та професіоналізм.	20. Найбільш цінними рисами людини є моральні якості.
21. У процесі навчання не дуже терплячі та охайні. Часто намагаються самостійно розв'язати задачу, не чекаючи закінчення пояснень учителя.	21. У процесі навчання терплячі і охайні, сумлінні. Чекають на пояснення.
22. Краще встигають з математики. Задачі їм цікаві незалежно від конкретного застосування і майбутньої оцінки	22. Гірше встигають з математики. При розв'язуванні задач їх більше цікавить майбутня оцінка.
23. Намагаються не стільки запам'ятати, скільки зрозуміти логіку пояснень. Гірше утримують у пам'яті вивчене.	23. Надають перевагу запам'ятовуванню, а не усвідомленню. Добре утримують у пам'яті вивчене.
24. Мають не дуже зв'язну мову, через що пишуть погано.	24. Твори пишуть гармонійно і послідовно. Гарне зв'язне мовлення.

Учнів з низькими навчальними можливостями, які мають слабку здатність до навчання і низьку навчальну працездатність. Такі діти вимагають спеціального підходу вчителя.

Як показує аналіз наукових досліджень, згідно психологічним характеристикам можна відзначити відмінності у сприйнятті хлопцями та дівчатами, які подано у Таблиці 1.

Висновки

Таким чином, виходячи із зазначених відмінностей в особливостях сприйняття та відтворення інформації, можна зробити висновок про те, що слід використовувати різні підходи до подання навчального матеріалу хлопчикам і дівчаткам. Якщо всі, зазначені в Таблиці 1, відмінності спробувати звести до єдиного, то: хлопці, в своїй більшості – рацію, логіку, структурованість; дівчатка – творчість, художнє мислення, емоційність.

В гімназії (Києво-Могилянський колегіум) уже впроваджено частково роздільне навчання: окремі групи хлопців та дівчат. Навчальний матеріал, при вивченні більшості предметів, подається так, щоб: для **хлопців** спочатку виділялася основна структура – можливі дати, конкретні факти та події; а для **дівчат**, перш за все, наголос робиться на розкритті внутрішньої та навколишньої краси, емоцій та переживань (звичайно там, де це є можливим).

Окрім того, для формування творчих здібностей учнів, вчитель подає навчальний матеріал щонайменше двома блоками: перший, зі спрямуванням на активізацію творчого, художнього мислення, емоційності, одночасної роботи з декількома поняттями або об'єктами (характерно дівчаткам і необхідно для хлопців як умова всебічного розвитку), другий, зі спрямуванням на розвиток послідовності, структуризацію, конструювання понятійного апарату, логічності та раціоналізації (характерно для хлопчиків і необхідно для дівчаток, як умова всебічного розвитку). В залежності від складності навчального матеріалу, в класах хлопців і дівчат передбачається можливість різної послідовності подання зазначених блоків.

Наші дослідження показують, що в класах дівчат, для активізації характерних

(природних) навичок, можна спершу подавати основний блок інформації (навіть дещо більший за розмірами) в руслі емоційності, а в кінці – блок інформації, який вимагає активізувати вміння виділяти структуру, з'ясовувати логіку, спробувати зрозуміти, але не запам'ятовувати. Для навчання хлопців – навпаки.

Використана література:

1. *Карташова Л.* Особистісно орієнтована система навчання основ інформаційних технологій в процесі підготовки майбутніх вчителів іноземних мов : дис. ... кан. пед. наук : 13.00.02. – К., 2004. – 247 с.
2. *Жалдак М. И.* Система подготовки учителя к использованию информационных технологий в учебном процессе. – М., 1989. – 48 с.
3. *Коменский Я. А.* Избранные педагогические сочинения : в 2-х т. – Т. 1. – М., 1982.
4. *Бабанський Ю. К.* Методи навчання в сучасній загальноосвітній школі. – М. : Просвещение, 1985.
5. *Бударний А. А.* Індивідуальний підхід в навчанні // Радянська педагогіка. – 1965. – № 7. – С. 70-83.
6. *Бутузов І. Д.* Диференційований підхід до навчання учнів на сучасному уроці. – Новгород, 1972.
7. Індивідуальний підхід до школярів в процесі навчання. – Горький, 1974.

А н н о т а ц и я

В статье рассмотрена проблема применения элементов работы в малых группах при частично-раздельном обучении.

Ключевые слова: дифференциация обучения, малые группы, частично раздельное обучение.

A n n o t a t i o n

The problem of using the elements of work in small groups according to partially-separated education is revealed in the article.

Keywords: differentiation training, small group, partly separate study.

Руденко І. В.
м. Київ

**ЕСТЕТИЗАЦІЇ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ОСНОВНОЇ ШКОЛИ
ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

У статті розглядається естетизація навчально-виховного процесу, зокрема, природничих дисциплін основної школи на основі аналізу інтегративних курсів мистецьких та природничих дисциплін, як умова формування творчої активності молодших підлітків на уроках та позаурочній художньо-творчій діяльності.

Ключові слова: естетизація природничих дисциплін, творча активність, молодший підліток, позаурочна художньо-творча діяльність.

Згідно з Концепцією та Комплексною програмою художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах [7] однією з умов виховання учнів є створення естетичного середовища (естетика шкільного довкілля – картинні галереї, мистецькі світлиці, художні майстерні); сучасний дизайн шкільних інтер'єрів тощо; соціально-педагогічного – естетика шкільного спілкування і життєтворчості, краса міжособистісних відносин, панування педагогічного оптимізму і віри, що кожна дитина в душі митець; позаурочного компоненту – заняття в гуртках художньо-естетичного профілю, шкільних об'єднаннях за інтересами, художньо-творчих колективах, створення краєзнавчих, етнографічних музеїв, фольклорних експедицій; відвідування концертів, художніх майстерень тощо.